

Отношенията между България и Ирак през погледа на външните министри Соломон Паси и Хошияр Зебари

29 януари 2004 г.

Симеон Василев:

Благодаря за този разговор на външния министър на Ирак на преходното правителство, д-р Зебари, и на българския външен министър г-н Паси. Стана така, че един доктор по социология и един доктор по математическа логика се събраха на терена на дипломатията. Темата на този разговор естествено е Ирак, който фокусира интереса на международната общност. Тема са и двустранните отношения между България и Ирак. Г-н външен министър Зебари, социологията помага ли на дипломатията?

Хошияр Зебари:

Да, действително това е една много добра дисциплина, научен предмет и аз не малко съм научил от социологията. Аз специализирах в социологията на развитието и тези мои занимания ми помогнаха да опозная собствената си страна, да се запозная с редица от страните, чиято икономика разчита на петрола в световен мащаб, така че мога да кажа - извлякъл съм голяма полза от заниманията си със социология. А като една от науките за човека, социологията е тясно свързана с дипломацията, що се отнася до взаимодействието, до общуването с хората, със средствата за масово осведомяване. Това са все аспекти на социологията и дипломацията.

Симеон Василев:

Г-н Паси, сигурен съм, че математическата логика помага на дипломацията, аз обаче ще обърна малко въпроса. Интересна ми е географията на срещата с вашия колега - първо от Багдад, после през ООН, сега в София?

Соломон Паси:

Моят колега наистина пътува, интересът към него по целия свят е много голям, такъв, какъвто е интересът към Ирак по целия свят. Аз се радвам, че той успява да бъде навсякъде, защото в момента сигурно го чакат в още 10 столици в Европа.

Симеон Василев:

Така стана обаче, че г-н Зебари предпочете първо България в Източна Европа. Всъщност това е първата официална визита след падането на режима на Саддам

Хюсеин. Защо България, г-н външен министър?

Хошияр Зебари:

Ами, аз обещах на добрия си приятел Соломон Паси още в Ню Йорк декември миналата година, обещах му да посетя България и взехме решението за тази специална визита в София, за да отправим своята благодарност от името на целия иракски народ за приноса на България, на българското правителство, на българските въоръжени сили в помощ на Ирак за нашето освобождение, за стабилизирането на една част от страната. Също така исках с добрия си приятел и колега да продължим разговора за бъдещите двустранни отношения между нашите страни в полза на двете страни.

Симеон Василев:

Сигурен съм, че днес сте обсъждали положението в Ирак, защото ние се интересуваме и от положението в най-особения град Кербала. Там имаше един много трагичен случай с наши войници и тук в България се интересуваме много за тяхната сигурност. Кой върши терористичните атаки в Ирак, г-н външен министър?

Хошияр Зебари:

Две са групите бунтовници, които насочват усилията си против коалиционните сили, а и иракски граждани. Става въпрос най-вече за представители на бившия режим, за негови последователи, за лоялни на бившия режим иракчани, мнозина от които са били инквизиторите, които са се занимавали с изтезания, палачите на режима, хората, които не могат да покажат лицето си на улицата. Те дори не се стремят за възстановяване на режима на БААС, те са водени по-скоро от духа на отмъщението. А другата група терористи, която е далеч по-сериозна заплаха според мен, се съставлява от

фундаменталисти ислямисти, които под прикритието на ислямската религия вършат делата си и те впрочем са отговорни за повечето от самоубийствените бомбени атентати, и мнозина от тях са чужденци, не иракчани, дошли в Ирак за уреждане на сметки с американците, със силите на коалицията. Но след като беше заловен Саддам Хюсеин, броят на тези нападения намаля, мисля, с повече от 50 процента и положението всекидневно се подобрява с изграждането на нашите правоохранителни органи, а чужденците терористи, можем да кажем, са изолирани в Ирак и могат да бъдат неутрализирани, въпрос на време.

Симеон Василев:

Аз знам, г-н министър, че някога Вие сам сте били жертва на химическа атака. Има ли оръжие за масово поразяване в Ирак?

Хошияр Зебари:

По наше становище, аз обсъдих това с колегата си, с българския външен министър и с българските официални представители, въпросът за оръжията за масово унищожение не е критичен, не е въпрос от критично значение за нас като иракчани, понеже ние сме били свидетели на разработката, производството и употребата, ние действително сме били жертви безнаказано на тези оръжия. Аз членувах в кюрдската съпротива и действително такива оръжия бяха употребени срещу нас през 1987 година. Ние обаче взехме известни предпазни мерки и оцеляхме. По онова време никой не се вслушваше в гласа ни, ние предупреждавахме за опасността от тези оръжия, за ужаса.

Симеон Василев:

Малко да сменим темата. Какво ще препоръчат двамата министри на българските

фирми, които искат да участват във възстановяването на Ирак? Въпросът ми е ще има ли преференции към българските фирми, очаква ли се такова нещо?

ХошиярЗебари:

Определено. Аз дадох уверение на своя колега и на други високопоставени представители на българското правителство, че ние, народът на Ирак сме благодарни хора и не забравяме и няма да забравим онези страни, онези народи, които бяха с нас рамо до рамо по време на черните години. И България отстоява един висок нравствен принцип - участва, допринася и се жертва за безопасността и благосъстоянието на иракския народ в рамките на водената от САЩ международна коалиция. Така че определено ще има преференции за онези страни, участнички в коалицията, за разлика от онези, които нямат никакъв принос.

Симеон Василев:

Г-н Паси, въпросът е и към Вас. Какво трябва да знае българският бизнес?

С.Паси:

Ние наистина започнахме с подкрепата си към Ирак още в едни далеч по-трудни месеци и моменти и бихме искали да видим нашето дело довършено, ние искаме да видим един стабилен, един независим и един процъфтяващ Ирак. Точно затова трябва да дадем шанс и на нашите фирми. Оттук нататък след всичко това, което каза колегата Зебари, трябва да се обърнем към нашите фирми и да им кажем, че те трябва да проявяват активност. Просто тук важи и правилото, че "Господ дава, но в кошара не вкарва". Така че от тяхната активност ще зависи успеха им.

Симеон Василев:

Естествено ще попитам и за иракския дълг. Нормално е да се говори и по тази тема. Как би могъл да бъде уреден този въпрос?

Хошияр Зебари:

Смятам, че по принцип новото иракско правителство определено ще спази всички свои международни задължения. Разбира се, необходимо е тези въпроси да бъдат разгледани отново от техническите експерти, да бъдат установени действителните размери. Определено трябва да подходим творчески и по този въпрос за изплащането на дълговете по различни начини. И откровено казано, при сегашните обстоятелства би било твърде трудно, но потенциалът за в бъдеще е голям. Аз съм убеден, че Ирак може да се издължи особено на една приятелска страна като България. Следва обаче тези въпроси да бъдат обсъдени и на експертно равнище.

Симеон Василев:

Г-н Паси, надявам се, че и българската дипломация, българската външна политика е готова за творческия подход, защото тук става дума за нещо много важно, за възстановяване на една държава.

Соломон Паси:

Това е въпрос, върху който отдавна мислим. Самите ние минахме през един болезнен период на възстановяване на демокрацията в нашата държава и както споделих с г-н Зебари, ние сме готови да споделим нашия опит в прехода към демокрация, изработване на конституция, функциониране на демократични институции, провеждане на избори и т.н., и т.н., път, по който ние минахме вече и наистина направихме и множество грешки. Готови сме да споделим нашия опит с нашите приятели.

Симеон Василев:

През последните дни тук в България, г-н външен министър, много се коментира една статия в иракския вестник "Ал Мада". Естествено ще ви помоля за коментар. Колко достоверна е тази информация?

Х.Зебари:

Този въпрос днес ми задават цял ден.

Симеон Василев:

Да, сигурен съм.

Хошияр Зебари:

Казах на колегата министър и на други официални представители, че не можем нито да потвърдим, нито да отречем тази информация. Практиката, за която става въпрос е била обичайна практика на режима на Саддам. Той е раздавал пари, привилегии, подаръци, за да печели политическа подкрепа от политици, военни, журналисти, влиятелни хора в обществото, писатели, творци. И колкото до това, можем да кажем - да, практиката е била обичайна, но при все това не сме в състояние да установим 100 процента достоверността на тази информация. Министерството на петрола и съответната петролна компания би следвало да отговорят на тези въпроси. Разбира се, за нас като длъжностни лица, като държавни служители няма какъвто и да било повод да се намесваме във вътрешните работи на България. Мисля, че ще бъде проведено разследване по този материал, за да бъдат установени всички факти, за да излезе на бял свят цялата истина такава, каквато е била. Впрочем въпросът не спира до тук. Доколкото знам, в Париж се развихря подобна криза, също така в Египет , в Кайро, в Аман, в Йордания, най-вече поради тази изтекла информация.

Симеон Василев:

Това означава, че и в Ирак е започнало разследване вероятно на случая, съвсем официално?

Хошияр Зебари:

Да, да, така смятам. Министерството на петролната промишленост разследва тази публикация и ще положи усилия да установи всички факти. Добрата вест е, че Министерството на петролната промишленост е запазило своите архиви, те са непокътнати. Това бе едно от министерствата, на които не бе посегнато при освобождаването на Багдад, така че има възможност да се провери тази информация.

Симеон Василев:

Г-н Паси, ще попитам естествено и как стоят нещата с архивите при нас, в нашето външно министерство, има ли някаква нова документация, нова информация по този случай?

Соломон Паси:

Аз ще бъда пределно откровен по този въпрос. За последните две години и половина на българското правителство му се наложи да се бори с десетки несправедливи слухове по адрес на нашата страна, така че най-малко ние бихме искали като правителство тези подозрения да бъдат оправдани, най-малко ние бихме искали те да се окажат верни. И точно затова не бих искал да правя никакви коментари, преди да съберем и да проверим цялата информация по случая.

Симеон Василев:

Сега ще ви задам един голям въпрос, но ще помоля за кратък разговор, по метода на математическата логика. Вие сте председател на Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа, как тази важна организация смята да се включи във възстановяването на Ирак, и веднага след Вашия отговор питам г-н външния министър на Ирак. Представа ли си той една организация за сигурност и сътрудничество в Близкия изток?

Соломон Паси:

Споделих с г-н Зебари резултатите от разговорите, които напоследък сме имали в Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа. ОССЕ има огромен опит в провеждане на избори, в изграждане на демократични институции и в случай че в момента намерим консенсус сред всичките 55 държави - членки на ОССЕ, аз много бих

се радвал да споделим нашия опит с Ирак. По същия начин смятам, че и ЕС има какво да сподели, и ООН имат все по-голяма роля, която след изказването на г-н Кофи Анан преди два дни, очертават се по-добри перспективи за сътрудничество. Смятам, че има перспективи и аз специално искам да благодаря и на г-н Зебари за това, което днес оповести, че смята да открие посолство тук, в България. Смятам, че това наистина . . .

Симеон Василев:

Кога се очаква да имаме нови посланици?

Хошияр Зебари:

Съвсем скоро надявам се. София е особено важна столица в бъдещите ни външни отношения и за да поставим общуването, контактите на едно официално ниво, и колкото се може по-скоро ще разменим посланици.

Симеон Василев:

Г-н външен министър, представяте ли си организация за сигурност и сътрудничество в Близкия изток?

Хошияр Зебари:

В Европа тази организация постигна успех, един успешен експеримент. Ситуацията в Близкия изток е друга, ще бъде откровен с вас. Различна култура, различни, така да кажем, политически системи, противоречиви интереси и просто да се копира този опит в Близкия изток би било според мен преждевременно днес. Знаете, Арабската лига се опитва да се възстанови, да се реконструира, да стане по-ефикасна, имаме след това организацията на ислямската конференция, която е една голяма, многочислена организация, която също би трябвало да стане по-действена. Това са организационните рамки, с които работим. Но сме тръгнали по пътя на демократизацията, в Ирак предстои да бъдат произведени избори и ще се нуждаем от подкрепата на ОССЕ, определено на ЕС, на българското Народно събрание, за да организираме, най-малкото за да се осигури наблюдението на изборите. Мисля, че ще ни бъдат от полза.